

گرنگى سەرۆكايه‌تى كۆمار بۆ شيعه‌كان

03-02-2022

نووسەرەكان

ناوەندى لىكۆلېنەوھى رووداو

كورتە : بۆچوونىكى باو ھەيە پىيوايە لە رژىمە پەرلەمانىيەكاندا سەرۆكايه‌تى كۆمار زياتر پۆستىكى تەشريفاتىيە، ئەم لىكدانەوھەيە لە شرۆفەكانى پەيوەست بە رژىمى سياسى عىراقدا زەقتەرە، بە تايبەت كە دەستور ھىچ جۆرە فېتوئەكى لەسەر ياساكان بە سەرۆككۆمار نەبەخشيوە.

ياسين تها |

بۆچۈنۈكى باو ھەيە پېيوايە لە رژىمە پەرلەمانىيەكاندا سەرۆكايەتى كۆمار زياتر پۇستىكى تەشريفاتىيە، ئەم لىكدانەوہە بە شىرۇقەكانى پەيوەست بە رژىمى سىياسى عىراقدا زەقتەرە، بەتايبەت كە دەستور ھىچ جۇرە قىتۇبەكى لەسەر ياساكان بە سەرۆككۆمار نەبەخسىوہە. ھەرۈھەر رۇلىكى بچوك و لاوہكىشى لە ھەلۈەشانەنەوہى پەرلەماندا ھەيە (مادەى 64 دەستور)، لەرۈوى كىرەشەوہە لە خولى پىشوووترا پەرلەمان ھەندى ياساى دەرەكرد كە لەرۇژى دەرچوونىيەوہە دەرچوۈە بوارى جىبەجىكرىن، ئەمەش دەرگى كىرەوہە بۇ ئەوہى واژۇ پۇتتىيەكەى سەرۆ كۆمار لەسەر ياساكان پىنوئىست نەبىت و ئەگەر تا 15 رۇژىش نەيكات، ئەوہ ياساكە ئۇتۇماتىكى ھەر بەدەرچوۈە دادەنزىت (مادەى 73 دەستور بىرگەى دوو)، بەلام لەپاش سالى 2010، كە شىعەكان لە بەرامبەر لىستەكەى علاوى (العراقىة) بۇ دوو بەرە دابەشبوون، مشتومپىكى گەرمى ياساى و سىياسى لەسەر دىارىكرىن "گەورەترىن لىست" ھاتە كايەوہە كە دەستور كىرەوہەتى بە خاوەن مافى پىكھىنانى حكومەت (مادەى 76)، ئەمەش واىكرىد پىنگەى سەرۆكايەتى كۆمار لە دەستپىكى خولە پەرلەمانىيەكاندا گىرنگىيەكى تايبەتى لى پىكھاتەى شىعە پەيدا بكات، چونكە واژۇ راسپاردن و مامەلەكرىن لەگەل "گەورەترىن لىست" بەدەستى ئەوہە، ھەرۈھەر جارىكى دىكە زەمىنەى ئەوہە نەما ھەموو لايەنە شىعەكان ھاوپەيمانىيەكى بەكگرتوۈى گىشتگىر پىكھىن وەك ئەوہى لە 2005 كىردىان (لىستى 169).

لە 2014 كە نورى مالىكى لىستەكەى 92 كورسى و خۇبىشى بەتەنيا لە بەغدا 721 ھەزار دەنگى بەدەستھىنا، پىداگرىبوو لەسەر ئەوہى سەرۆكى پىشوووترا د. فوئاد مەعسوم رايىسپىرېت بۇ پىكھىنانى حكومەت لە خولى سىيەمى سەرۆكايەتى وەزىران، بەلام سەرۆككۆمار لەبەر رۇشناى پىكھاتنى لايەنە شىعەكان لەسەر گۇرپىنى مالىكى و ئامۇزگارى سىستانى بۇ گۇرپىنى سەرۆكۈەزىران، راسپاردنەكەى دواخست تا جىگرەوہە ئامادەكرا و لە برى مالىكى كەيدەر عەبادى راسپارد كە دواتر زۇرىنەى شىعەكان و زۇرىنەى پەرلەمانىش متمانەيان پى بەخشى، بەمەش سەرۆكايەتى كۆمار رۇلىكى سەرەكى ھەبوو لەو گۇرانكارىيە سىياسىيە و لەسەر ئەمەش، كەوتە بەر ھىزىش و ھەرەشەى سكاال تۇماركرىن مالىكى لە دادگى فىدرالى بەر لەوہى دواتر ملكەچ بكات بۇ "كودەتاي سى" ى ناو ھىزى دەعوہ.

بايەخى پىنگەى سەرۆككۆمار لە خولى رابردوودا (چوارەم) زياتر لە ھى پىش خۇى دەرەكەوت. لەم خولەدا كۇى سىستىمى سىياسى عىراق كەوتە بەر مەترسىيەكى گەورە بەھۇى خۇبىشانەنەكانى تشرىنى 2019، بۇ بەكەمجارىش لە مىژوۈى پىرۇسەى سىياسى سەرۆكۈەزىران ناچار بە دەستلەكاركىشانەوہ كرا (عادىل عەبدولمەھدى)، جىگرەوہە پىشنىباركراوہكەشى محەمەد علاوى نەيتوانى لە ماوہى 30 رۇژى دەستوردا حكومەت پىكھىننىت، لەم كاتەشەدا سەرۆككۆمار پىشت ئەستور بە برىارىكى ياساى دادگى فىدرالى (29 / 2020) مافى ئەوہى وەرگرت كە خۇى سەرپىشك بىت لە راسپاردنى كەسايەتتەك بۇ پىكھىنانى حكومەت، ئەمەش سەرى گورىسەكەى لە دەستى ھىزە شىعەكان دەركرىد و دەرگى كىرەوہە بۇ راسپاردنى عەدنان زورفى و دواتر مستەفا كازمى كە دوو كەسايەتتى بە رەگەز شىعەى بە ئاراستە مەدەنى بوون و، دووھەمىان كە ئىستا دەستبەكارە، بوو بە يەكەم سەرۆكۈەزىرانى عىراقى پاش 2003 لەدەرەوہى بازنى "ئىسلامى سىياسى شىعە". بەشىك لە ھۇكارى راسپاردنىشى لەپاش لىكەوتەى خۇبىشانەنەكانى تشرىن بۇ دەسەئات و يارى سەرۆككۆمارى ئىستا د. بەرھەم سالى دەگەرتتەوہە، لە كاتىكدا لايەنە شىعەكان لەسەر راسپاردنى ئەسەد ئەلەيدانى پارىزگارى بەسەرە پىداگرىبوون، ئەوكاتىش باوہرپىكى زال ھەبوو كە ناوبرا وەلاى و مىلىشيايە.

لەخولى نوپى ئىستا (پىنجەم) كە ھىشتا مشتومپەكان لەبارەى "گەورەترىن لىست" بەكلاى نەبوونەتەوہە و كىشەكە لە بىنەو بەردەى دادگى فىدرالىيە، جارىكىتر سەرۆكايەتى كۆمار بۇ دووہەرە ركبەرەكەى شىعە (سەدر و چوارچىوہى ھاوئاھەنگى) گىرنگىيەكى زۇرى ھەيە، چونكە دەركرىن فەرمانى راسپاردنى سەرۆكۈەزىرانى لەدەستدايە بەمەرجىك لە "گەورەترىن لىست" ى ناو پەرلەمان بىت (مادەى 76 دەستور). سەرۆكۈەزىرانى راسپىردراوۈش 30 رۇژى لەبەردەستە بۇ پىكھىنانى كابىنەكەى، ئەگەر لەو ماوہەيش نەيتوانى، ئەوہە بەگۇرەى برىارى دادگا دىارىكرىن راسپىردراوى دووھەمىش مافى سەرۆك كۆمارە. ئەمە ھەموو لە كاتىكدا چەقى ناكۇكىيەكانى شىعە لەسەر حكومەتى داھاتوو لەسەر كەسايەتى سەرۆكۈەزىرانە.

لە ھەفتەى داھاتوو (7 شوبات) كە برىارە ھەللىزاردنى سەرۆكايەتى بەرپۇەبچىت، ئەگەر سەرۆككۆمار لەو زۇرىنەيە بىت كە سەدرىيەكان و ھاوپەيمانى سىيادە (سوننە) و پارتى كۇدەكاتەوہە، ئەوا رۇلى سەرەكى دەبىت لە پەسەندكرىن "گەورەترىن لىستى" سەدرىيەكان و دواترىش راسپاردنى سەرۆك وەزىرانى داھاتوو، بەلام ئەگەر سەرۆكۈەزىران لە بەرەى چوارچىوہى ھاوئاھەنگى شىعە دەرپچىت ئەوا سەدرىيەكان و ھاوپەيمانىيەكەيان كارىگەرى گەورە لەدەست دەدەن لە راسپاردنى سەرۆك وەزىران. ئەم كارىگەرىيە سەرۆكايەتى كۆمارىش لە پىرۇسەى راسپاردنى سەرۆكۈەزىران وەھا دەكات مشتومپەكانى پەيوەست بە سەرۆكايەتى كۆمار لە كىشەيەكى ناوخۇبى

كوردىيەوۋە كە خۇي بەخاۋەنى پۇستەكە دەزانىت، بىكاته بەشنىك لە ناكۆكىي شىعەكان لەبارەي شىۋاز و شوناسى سەرۆكۈەزىرانى داھاتوو، ھەر ئەمەش وادەكات پرسەكە رەھەندىكى گەورەتر لە پارتى و يەكىتى ھەبىت و لايەنە شىعە و سوننە ھاوپەيمانەكانىشىيان پەيوەندىدارىن بە ئىنتىماو ئاراستە و كەساپەتى سەرۆك كۆمارى داھاتوو. ھەروەھا رۆلى سەرەكىشىيان ھەبىت لە يەكلابىكردنەوہى ھەلبۇاردنى سەرۆككۆمار لە بەرژەوہندى ئەو ئاراستەبەي كە نوينەرايەتى دەكەن.